

Årsrapport 2020

1. Introduksjon

Kompetansesenter i lindrende behandling (KLB) Midt-Norge er en av fire regionale kompetansetjenester i palliasjon og lokalisert i Kunnskapssenteret, St. Olavs hospital. KLBs overordnede målsetting er best mulig palliativ behandling og omsorg for pasienter og pårørende i Midt-Norge.

KLB er en pådriver for faglig utvikling av palliasjon i regionen, både ved sykehusene og kommunene i Trøndelag og Møre og Romsdal. Virksomheten drives i tråd med føringer i Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon.

1.1 Målsetting

KLB Midt-Norge skal fremme palliasjon regionalt og bidra til bedre pasientbehandling lokalt, regionalt og nasjonalt. Våre fokusområder i 2020 har vært:

- Videreutvikling av et palliativt tjenestetilbud med høy kvalitet i spesialist- og kommunehelsetjenesten
- Å styrke kompetansen innen kreft og palliasjon på alle nivå gjennom forskning (inkludert egeninitiert forskning), fagutvikling, undervisning og samhandling
- Utvikling og oppfølging av standardiserte pasientforløp
- Formidling av forskningsresultater, gjeldende praksis og muligheter for kompetanseheving
- Implementering av nasjonale retningslinjer i klinisk praksis

2. Organisering

2.1 Organisering med endringer frem til i dag

Som følge av NOU1997:20 «Norsk kreftplan», ble KLB Midt-Norge etablert ved Regionsykehuset i Trondheim (RiT), og underlagt Seksjon lindrende behandling (SLB), Kreftavdelingen. Frem til 2016 var det palliative forskningsmiljøet ledet av professor Stein Kaasa. Senere ble KLB en del av Avdeling forskning og undervisning. Den kliniske virksomheten foregår ved SLB. KLB og SLB har et nært samarbeid, både når det gjelder kvalitet i klinisk virksomhet, forskning, fagutvikling, kompetanseheving og undervisning.

Følgende personer var tilknyttet KLB i 2020:

Overlege og daglig leder	Erik Torbjørn Løhre	60%	
Overlege	Anne Kvikstad	20%	
Overlege	Elisabeth Brenne	20%	
Kreftsykepleier	Marianne H Johansen	40%	60% fra okt 2020
Kreftsykepleier	Grete Søbstad	20%	
Forskningskoordinator	Ragnhild G Helgås	40%	
Forskningssykepleier	Gunnhild Jakobsen		20% fra okt 2020
Sykepleier/ prosjektkoordinator	Laila Skjelvan	100%	Permisjon fra okt 2020

2. 2 Samarbeidspartnere

KLB samarbeider med organisasjoner og helsepersonell som arbeider med palliasjon.

Nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere:

- European Palliative Care Research Centre (PRC)
- Helsedirektoratet
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Legeforeningen
- Norsk forening for Palliativ Medisin (NFPM)
- Norsk palliativ forening (NPF)

Regionale samarbeidspartnere:

- Statsforvalteren i Trøndelag
- Kommunehelsetjenesten og ressursnettverk i Midt-Norge
- Kreftkoordinatorer i regionen
- Kreftforeningen
- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
- Palliative team i Midt-Norge, lokalisert både ved sykehus og i kommuner
- Regionale kompetansetjenester i lindrende behandling i Nord, Vest og Sør-Øst

Lokale samarbeidspartnere:

- Institutt for klinisk og molekylær medisin (IKOM), Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU
- Pusterommet og Vardesenteret
- Nasjonal kompetansetjeneste for sammensatte lidelser, St. Olavs hospital
- St. Olavs hospital:
 - Øvrige deler av Avdeling forskning og undervisning, Kreftklinikken
 - Seksjon lindrende behandling, Kreftklinikken
 - Andre klinikker og avdelinger som arbeider med palliasjon

3. Fagutvikling

Det er et overordnet mål at palliativ virksomhet skal være kunnskapsbasert og i henhold til nasjonale retningslinjer. Pasienttilpassede forløp er viktige i implementeringen av ny kunnskap. Revisjonen av det regionale standardiserte pasientforløpet for malign medullakompresjon ble påbegynt i 2020 og slutført i 2021. Pasientforløpet er omarbeidet med ny ensides utforming, tilpasset regional EQS og Helseplattformen.

KLB har et ansvar ved utarbeidelse av prosedyrer og retningslinjer for eget helseforetak og egen region. KLB bidrar også i kompetansenettverk av ressursykepleiere, samt oppfølging av palliative tiltak og prosjekter i regionen.

3.1 Kommunale prosjekter i Midt-Norge

På oppdrag fra Helsedirektoratet, behandler Statsforvalteren i Trøndelag og KLB søknader til kommunene i Møre og Romsdal og Trøndelag for tilskuddsmidler til «Kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt». Vi mottok 19 søknader på til sammen kr. 9.951.500 fra kommuner i Midt-Norge. Av disse innvilget Statsforvalteren i Trøndelag 16 søknader.

Det ble tildelt kr 2.750.000,- til følgende prosjekter i 2020:

- Hitra: 2020-2021: «Innføring av palliativ plan»
- Høylandet: 2020-2021: «Innføring av palliativ plan»
- Meråker: 2020-2021: «Opprettelse av lindrende team»
- Molde: 2020-2022: «Opprettelse av kommunalt palliativ team»
- Namsos: 2019-2021: «Etablere palliativ plan»
- Overhalla: 2020: *Å få leve med kreft- å dø hjemme når tiden er inne»*

- Snåsa: 2020-2021: «På pasientens premisser»
- Stjørdal: 2020-2021: «Etablere strukturer, kvalitetssikre og øke kompetanse»
- Tingvoll: 2020-2021: «Omsorg ved livets slutt- livets siste dager»
- Trondheim: 2019-2021: «Innføring av palliativ plan i Trondheim kommune»
- Trondheim: 2018-2020: «Opprettelse av kommunalt palliativ team»
- Verdal 2018-2020: «Trygge ansatte og brukere. Tilrettelegging for gode og trygge dager i eget hjem for alvorlig syke og deres pårørende»
- Volda: 2019-2021: «Ivaretagelse av voksne og barn som pårørende ved alvorlig sykdom» - innføring av CSNAT
- Ørland 2020: «Innføring av lindrende skrin, opprettelse av innsatsteam»
- Ørsta 2019-2021: «Opprettelse av ressursnettverk innen ergo/fysio»
- Ålesund, 2017-2019: «Innføring av CSNAT- i samarbeid med palliativ team, Ålesund»

4. Undervisning og utdanning

En av KLB sine hovedoppgaver er å styrke kompetanse ved undervisning og opplæring rettet mot helsepersonell i kommune- og spesialisthelsetjenesten. Vi samarbeider tett med NTNU på master- og bachelorutdanning, videreutdanningen innen sykepleie, medisinstudiet i Trondheim og andre studier. Videre har vi også samarbeid med organisasjoner og kommuner i regionen. Covid-pandemien har påvirket gjennomføringen av kurs og annen undervisning. Vi har benyttet anledningen til intern klinisk kompetansebygging. Blant annet har KLB fra høsten 2020 initiert et klinisk opplæringstilbud for sykepleiere ved SLB med 30 minutters undervisning, gjennomført to ganger ukentlig, i nesten 30 forskjellige temaer innen spesialisert kreftpalliasjon. KLB har koordinert og gjennomført følgende undervisningsoppdrag i 2020:

- Internt undervisningsprogram for høst 2020 og vår 2021 ved SLB, Kreftklinikken
- Hematologiskole ved St. Olavs hospital, Avdeling for blodsykdommer
- Spesialutdanning i geriatri
- Master i farmasi
- Kurs i palliasjon/Master i Helsevitenskap
- Mathias seminaret
- NTNU- bachelor og videreutdanning i kreftsykepleie
- Ressursnettverk i Trondheim og St. Olavs hospital

- Onkologikurs for fysioterapeuter
- Ukentlig videokonferanse
- Medisinutdanning

5. Forskning

5.1 Vitenskapelige artikler publisert i 2020 med bidrag fra KLB:

1. Brenne AT, Knudsen AK, Raj SX, Skjelvan LS, Lund JÅ, Thronæs M, Løhre ET, Hågensen LÅ, Brunelli Cinzia, Kaasa, Stein. Fully Integrated Oncology and Palliative Care Services at a Local Hospital in Mid-Norway: Development and Operation of an Innovative Care Delivery Model. Pain and Therapy 2020; Volum 9. s. 297-318
2. Hjermstad MJ, Aass NK, Andersen S, Brunelli C, Dajani O, Ahmed H, Hamre HM, Haukland EC, Holmberg M, Jordal F, Krogstad H, Lundeby T, Løhre ET, Mjåland S, Nordbø A, Paulsen Ø, Staff ES, Wester T, Kaasa S, Loge JH. PALLiON - PALLiative care Integrated in ONcology: Study protocol for a Norwegian national cluster-randomized control trial with a complex intervention of early integration of palliative care. Trials 2020; Volum 21:303. s. 1-17
3. Klepstad P, Thronæs M, Løhre ET. Breakthrough pain is not a fixed fraction of constant cancer pain. European Journal of Pain 2020; Volum 24.(6) s. 999-1000.
4. Løhre ET, Thronæs M, Klepstad P. Breakthrough cancer pain in 2020. Current opinion in supportive and palliative care 2020; Volum 14.(2) s. 94-99
5. Tuen Hansen MI, Haugen DF, Sigurdardottir KR, Kvikstad A, Mayland CR, Schaufel MA and on behalf of the ERANet-LAC CODE project group. Factors affecting quality of end-of-life hospital care - a qualitative analysis of free text comments from the i-CODE survey in Norway. BMC Palliative Care, 2020; 19:98

I tillegg ble manuskriptet til SLB symptomregistreringsstudien ferdigstilt og publisert i 2021. Denne artikkelen adresserer hvilke tiltak som gjennomføres ved innleggelse i en palliativ akutenhet og i hvor stor grad symptomlindring oppnås.

En artikkel som beskriver implementering av et standardisert pasientforløp for integrert onkologisk og palliativ pasientoppfølging på sykehus og hjemme ble også klargjort for innsending.

5.2 Pågående forskningsaktiviteter i 2020

- Utarbeidelse av manuskript for case series om pasienter behandlet med dexmedetomidine under innleggelse ved en palliativ akutenhet for vanskelig håndterbare symptomer.
- Utarbeidelse av manuskript for en artikkel som beskriver helsepersonells erfaringer ved parenteral ernæring i hjemmet.
- Planlegging av en studie som undersøker effekten av dexmedetomidine ved vanskelige håndterbar kreftsmerte.

- Planlegging av en randomisert studie som undersøker effekten av lavdosert subkutan midazolam.
- Deltakelse i ferdigstillingen av en protokoll for en internasjonal randomisert studie som skal undersøke nytten av samtidig paracetamol hos pasienter som allerede står på sterke opioider.

6. Formidling

- Nettside: KLB har egen nettside [Kompetansesenter i lindrende behandling Midt-Norge - St. Olavs hospital \(stolav.no\)](http://Kompetansesenter i lindrende behandling Midt-Norge - St. Olavs hospital (stolav.no)) med informasjon om blant annet palliative tilbud og nettverk, praktiske hjelpemidler for helsepersonell, palliativ forskning, nyttige lenker innen palliasjon, undervisningstilbud med mer.
- Facebook: Er du interessert å følge oss på facebook? Her er lenken: [Kompetansesenter i lindrende behandling Midt-Norge | Facebook](https://www.facebook.com/Kompetansesenter i lindrende behandling Midt-Norge | Facebook). Siden har mer enn 750 følgere.
- Nyhetsbrev sendes ut to ganger årlig.
- Nasjonalt register for palliative tilbud www.pallreg.no.

7. Lokale, regionale og nasjonale oppgaver:

- Nasjonal referansegruppe Stortingsmelding 24
- Regional anbudskonkurranse for pumper til smerte- og symptomlindring
- Revisjon av Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon i kreftomsorgen
- Godkjenning av utdanningssteder nasjonalt
- Nasjonal kodegruppe
- CSNAT-avtale med Storbritannia ved University of Cambridge og University of Manchester
- Master i Helsevitenskap- palliasjon
- Lokale pasientforløp
- Kommunale prosjektarbeid i samarbeid med Statsforvalteren i Trøndelag og Helsedirektoratet
- Ressursnettverksarbeid: betydelig redusert aktivitet på grunn av pandemien. Det ble ikke gjennomført regionale fagdager i kreft og palliasjon. Digital nettverkssamling for fagnettverket i Trondheim ble gjennomført.